

El nacionalisme català a l'Europa de després de 1992

Noves bases del catalanisme polític

Un conjunt d'entitats i associacions representatives de la societat civil del nostre país plantegen, amb motiu de la commemoració del centenari de les Bases de Manresa, una nova formulació del catalanisme polític.

Any 1892. Entre el 25 i el 27 de març se celebrà a la ciutat de Manresa una assemblea convocada per la Unió Catalana on s'aprovà el que s'anomenà Bases de la Constitució Regional Catalana, popularment conegudes com Bases de Manresa, un dels primers programes del catalanisme polític. Cent anys després, una sèrie d'entitats cíviques, socials i culturals del nostre país han efectuat una crida al conjunt de la societat civil per debatre col·lectivament unes noves coordenades pel desenvolupament de la identitat catalana de cara al segle XXI.

Lluny de la simple commemoració historicista, la crida de les entitats vol ser l'inici d'un ampli procés nacional de participació cívica, sense apropiacions partidistes ni institucionals, dirigit a reflexionar sobre l'estat actual de la nostra nació i, a partir d'aquí, proposar unes noves bases que defineixin el grau de sobirania necessari per a assegurar la normalitat dels Països Catalans amb vista al futur, en el marc del procés de construcció d'Europa.

Les entitats promotores del Centenari són el Centre Excursionista de Catalunya, l'Ateneu Barcelonès, la Unió Excursionista de Catalunya, Òmnium Cultural, la Federació Catalana d'Entitats Corals, Justícia i Pau, Club Arnau de Vilanova, la Federació Catalana d'Associacions UNESCO, el Comitè Olímpic Català, la Fundació Jaume Bofill, Amics de la Ciutat, la Fundació Congrés de Cultura Catalana, l'Institut d'Estudis Catalans i la Fundació Enciclopèdia Catalana. A banda d'aquestes, ja han donat el seu suport a la iniciativa més de trenta entitats i associacions més. Com que la iniciativa parteix de la base que els Països Catalans constitueixen un mateix àmbit nacional, s'espera la incorporació a l'organització d'altres entitats similars del País Valencià i de les Illes.

L'OPORTUNITAT DE 1992

Els convocants consideren que l'any 1992 conflueixen tota una sèrie de factors que fan necessària aquesta reformulació del nacionalisme. En primer lloc la perspectiva històrica de cent anys de catalanisme polític, durant els quals s'han assajat o patit diverses fórmules d'articulació amb Espanya, cap d'elles prou satisfactòria. En segon lloc, el fet que després de quinze anys de funcionament constitucional i autonòmic, comencen a manifestar-se les primeres mancances. I en tercer lloc, i molt important, el procés de progressiva confederació europea que s'iniciarà amb l'entrada en vigor de l'Acta Única

REIVINDICACIONS PENDENTS

La revisió del text de les Bases de Manresa de 1892 demostra que moltes de les reivindicacions del catalanisme històric no han estat mai assolides i encara avui són de plena vigència. L'antic text, que adoptà forma d'estatut d'autonomia, atorgava al nostre país un grau de sobirania que dista molt de l'actual i avui seria considerat *radical*. Tot i respondre a un context polític, econòmic i social molt diferent a l'actual, des d'una òptica nacional planteja qüestions encara polèmiques. Entre altres coses, el document declarava el català llengua oficial única i l'exclusivitat dels catalans per a exercir càrrecs públics a Catalunya. Establia que l'ordre públic i la policia depenien únicament del poder català, donava la competència exclusiva de les finances i de tot el sistema tributari, amb capacitat per a emetre moneda, i atorgava al tribunal superior de Catalunya el rang de màxim òrgan judicial. Finalment, també contemplava la supressió del servei militar obligatori i la substitució per un cos de voluntaris. Molt mo-

dern.

LA GESTACIÓ D'UNA COMMEMORACIÓ

La idea de recuperar aquest text, fer-lo servir per a revisar la situació actual i establir les bases del nacionalisme del futur prové de la confluència de dues iniciatives inicialment separades. D'una banda, a principis de 1987, Òmnium Cultural de Manresa llançà la idea de la commemoració del Centenari. En segon lloc i paral·lelament, el Club Arnau de Vilanova, una entitat de debat nacionalista, proposava celebrar l'any 92 un congrés catalanista que servís per a neutralitzar l'ofensiva espanyolitzadora previsible per a l'any 92, resultat de les campanyes com el V Centenario, l'Expo-Sevilla i "El año de España". Després de l'intent socialista de sumar la commemoració del Centenari de les Bases a l'Olimpíada Cultural, amb la qual cosa quedava reduïda a un espectacle purament simbòlic, historicista i folklòric, la iniciativa prengué cos amb la incorporació progressiva de les diverses entitats fins arribar a les 31 actuals.

Aquest fet ja ha donat a la celebració un caràcter suprapartidari i allunyat, de moment, de qualsevol protagonisme institucional, i ha evitat, doncs, la repetició de celebracions estèrils com la del Mil·lennari o la del 750 aniversari.

La intenció dels organitzadors és estructurar la commemoració en tres fases. La primera, que comença aquesta tardor, consisteix a iniciar el debat a l'interior de les mateixes entitats centrant-lo en la reflexió sobre el règim autonòmic i la manera com aquest afecta la vida quotidiana de la gent. La segona fase preveu la recollida i la sistematització del resultat dels debats en unes noves bases que configuraran explícitament el nivell de sobirania al qual el nostre poble aspira. I en tercer lloc, com a cloenda, l'aprova-

1992: el catalanisme s'articula amb Europa.

ció formal el 25 de març de 1992 d'aquestes Bases per part de totes les entitats en un gran acte commemoratiu del Centenari, on serien lliurades als partits polítics perquè les assumissin a partir del 92.

ELS RESULTATS

La intenció final dels organitzadors és que el nou text de les Bases tingui una

aplicació política immediata a través de la tasca diària dels partits. La seva tasca és la concreció estratègica del document. En cap moment les entitats volen substituir el paper dels partits polítics, sinó afavorir una reflexió col·lectiva i donar a conèixer uns objectius nacionals globals que sovint els partits, immersos en el fer de cada dia, no tenen temps per a elaborar.

El paper de les institucions, segons les

entitats, ha de consistir a donar la infraestructura complementària de la commemoració. El finançament d'estudis de divulgació històrica sobre el tema i l'organització d'una gran exposició itinerant sobre cent anys de catalanisme polític podrien ser tasques assumibles per les institucions.

Pere Martí